

LA SOCIETAT ACTUAL NECESSITA UNA ESCOLA INCLUSIVA

■ **UCEV**
Unió de
Cooperatives
d'Ensenyament
Valencianes

“

La nostra societat necessita urgentment repensar l'educació per tal de construir escoles inclusives que puguem complir una funció educativa i socialitzadora. En aquest sentit, pensem que l'escola inclusiva que la societat necessita ha de ser democràtica, autoreflexiva i afectiva, model que les cooperatives d'ensenyament ens esforcem per construir dia a dia.

”

declaració
EDUCATIVA **1**

Publicació realitzada per:

 UCEV
Unió de Cooperatives
d'Ensenyament Valencianes

C/ Arquebisbe Majoral, 11
46002 València
Tel: 96 352 13 86
Fax: 96 351 12 68
E-mail: p.albors@fevecta.coop
Web: www.ucev.fevecta.coop

Il·lustracions:
LaGRUAestudio:
Cristina Durán–Miguel A. Giner Bou

Disseny Gràfic:
Pablo Mestre & Associats, Coop.V.

Col·laboració gràfica:
Alberto Silla

Impressió:
Gràfica Punt i Ratlla, Coop.V.

Paper amb certificació mediambiental FSC
 100% RECICLAT

Dipòsit legal: A-1074-2009

1ª Edició: Novembre 2009
© UCEV: 2009

Col·labora en l'edició:

 GENERALITAT VALENCIANA
CONSELLERIA D'ECONOMIA, HISENDA I OCUPACIÓ

FEDERACIÓ VALENCIANA
FEVECTA
D'EMPRESES COOPERATIVES
DE TREBALL
ASSOCIAT

***LA SOCIETAT ACTUAL NECESSITA
UNA ESCOLA INCLUSIVA***

 UCEV
Unió de
Cooperatives
d'Ensenyament
Valencianes

El pensament educatiu de les cooperatives és una realitat que se constitueix dia a dia lligada a la experiència en les aules.

En aquesta escola “real” es treballen els principis d’una escola “somiada” de forma col·lectiva per moltes persones: investigadors, pedagogs, docents i personal de serveis, mares i pares i alumnes.

l aquesta escola ideal es crea a si mateixa amb un grau d’autonomia i implicació que li singularitza respecte d’altres experiències educatives. D’aquesta interacció entre utopia i realitat, sorgeix un pensament educatiu que pot propiciar alguns dels debats que hui ocupen a la societat i al sector educatiu.

Aquesta és la raó que ha portat a les cooperatives agrupades en la UCEV a iniciar un procés de reflexió i formalització del seu pensament que es farà públic cada any a través d’una Declaració Educativa. La primera, aquesta que teniu a les vostres mans, planteja la necessitat d’una escola inclusiva. Reflexionar i compartir experiències per a analitzar i buscar les millors respostes als problemes centrals de l’educació hui, és l’objectiu.

declaració
EDUCATIVA

L' escola és el mecanisme de socialització més potent amb el qual compten les societats modernes, només comparable a la família (en la mesura que és el primer) i als mitjans de comunicació (en la mesura que la seua influència és quotidiana i intensa). Si l'Escola no aconsegueix exercir adequadament aquesta funció socialitzadora és tota la societat la que fracassa.

Des de finals dels anys 70, amb la fi de la dictadura, hem passat de ser una societat oprimida que era obligada a professar els mateixos valors i seguir els mateixos codis de conducta, a ser una societat lliure, diversa i complexa, on la norma ja no és la uniformitat, sinó la diversitat: diversitat de llengües i cultures, diversitat de situacions socioeconòmiques, diversitat de situacions afectivo-familiars, diversitat de capacitats de l'alumnat.

Aquesta diversitat ha existit sempre perquè és un fet consubstancial a la biologia i a la cultura, el que ocorre és que abans estava reprimida i ofegada i ara aflora lliurement amb totes les seues conseqüències positives i les seues dificultats. Aquesta manifestació de la diversitat afecta a tots i cadascun dels processos d'aprenentatge i a la vida de l'escola en el seu conjunt.

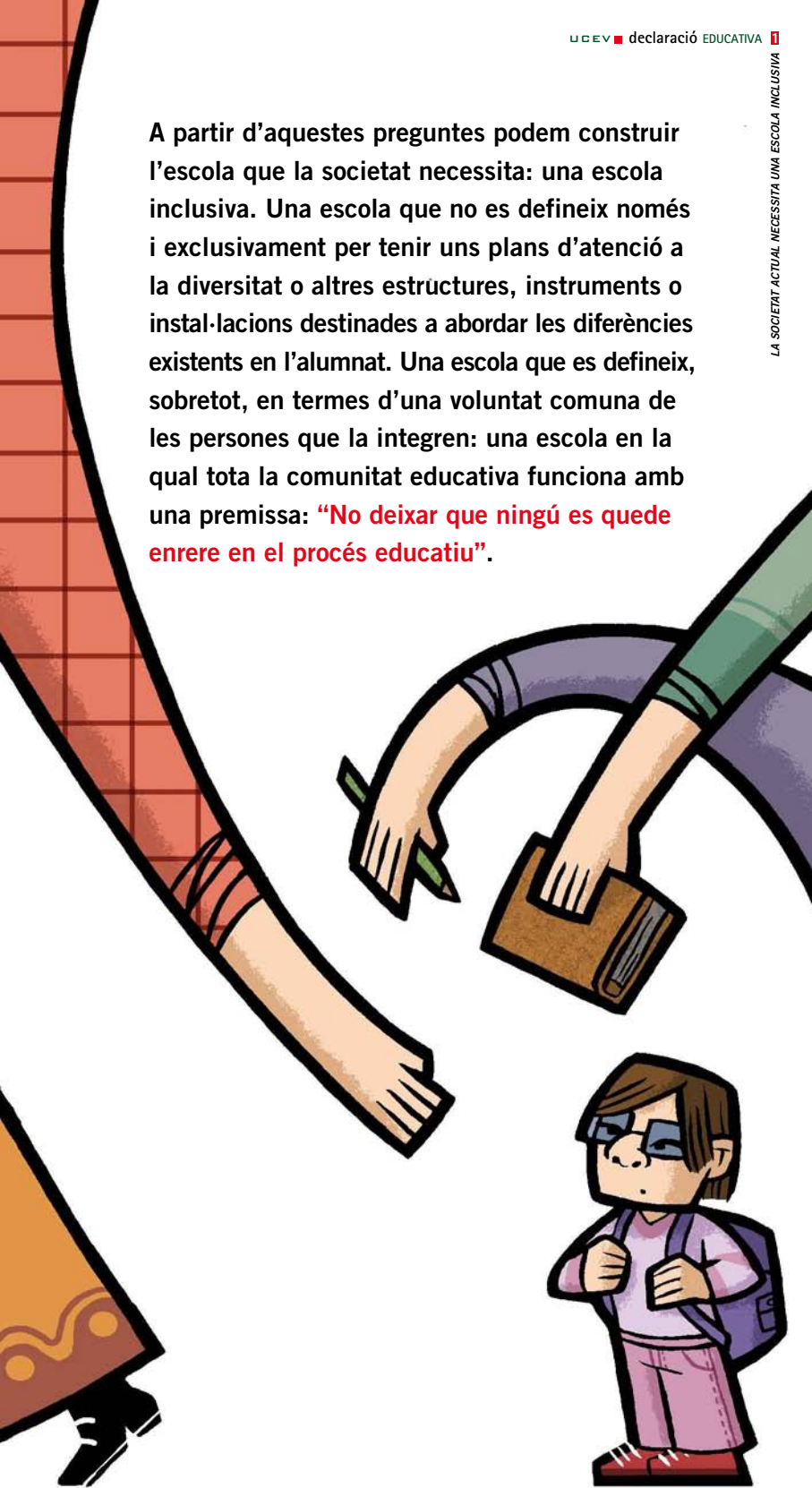
No podem pensar en la diversitat com un eufemisme per a denominar a les xiquetes i els xiquets que no s'adapten bé a la institució escolar. Tots els xiquets i xiquetes són diferents, fins i tot un mateix xiquet és diferent al llarg d'un curs, perquè travessa per diferents circumstàncies vitals. Sense fer-se càrrec d'aquesta diversitat no es pot produir el fet educatiu, ja que seria com dir que es pot educar al marge de la vida.

Al costat del fenomen de la manifestació de la diversitat, propi d'una societat que es desenvolupa en un marc de llibertats, en l'últim segle les nostres societats han caminat cap a objectius irrenunciables que afecten de ple l'educació: l'ampliació dels drets de tota la ciutadania i la igualtat d'oportunitats.

L'escola s'ha vist satisfactòriament transformada com a conseqüència d'aquesta meta socialment assumida: les aules que abans eren concebudes com el camí perquè uns pocs accediren als llocs més rellevants de les nostres societats, avui són la senda per la qual han de caminar tots els ciutadans i ciutadanes com a subjectes de drets.

En aquest context cal preguntar-se quina capacitat d'absorció de l'heterogeneïtat té la institució escolar actual i, també, quina capacitat té l'escola actual per a produir aprenentatge a partir d'aquesta diversitat.

A partir d'aquestes preguntes podem construir l'escola que la societat necessita: una escola inclusiva. Una escola que no es defineix només i exclusivament per tenir uns plans d'atenció a la diversitat o altres estructures, instruments o instal·lacions destinades a abordar les diferències existents en l'alumnat. Una escola que es defineix, sobretot, en termes d'una voluntat comuna de les persones que la integren: una escola en la qual tota la comunitat educativa funciona amb una premissa: **“No deixar que ningú es quede enrere en el procés educatiu”**.

En aquest sentit, el repte de la diversitat és un tema central hui per a l'escola: significa assumir la complexitat de l'alumnat i desenvolupar una tasca educativa que amplie els drets i les oportunitats de tots els xiquets i xiquetes.

Des de l'experiència de les Cooperatives d'Ensenyament, que formem part d'UCEV, volem manifestar quins són els obstacles que impedeixen hui construir una escola inclusiva i com caldria superar-los.

1

Difícilment es pot atendre a la diversitat de l'alumnat si ens obstinem en uniformitzar “els centres” imposant horaris, ús d'espais, curricula, etc. Sens dubte els governs han de controlar la qualitat i la independència de l'educació que rep la ciutadania, perquè l'educació és, primer de tot un dret dels xiquets i xiquetes, però la qualitat no s'aconsegueix per mitjà de la uniformització i burocratització de l'escola. La qualitat de l'educació es deriva del compromís d'un equip humà concret amb un objectiu: aconseguir que tot l'alumnat desenvolupe al màxim les seues capacitats per a arribar a una vida digna i feliç. L'autonomia dels centres i dels equips docents és fonamental per a poder engegar projectes educatius que atenguen a la diversitat de l'alumnat i que, per tant, puguen acomplir la seua funció educativa.

2

Una escola que no reflexiona i que no té capacitat d'actuació no pot generar els projectes educatius complexos i singulars que són necessaris per a atendre adequadament la diversitat de l'alumnat. Una escola en la qual l'equip docent es limita a seguir ordres és una ‘escola dimitida’ que troba en aquest cinyell normatiu l'excusa perfecta per no actuar. Una escola que no innova, que no és creativa, que no reflexiona, que no s'autoresponsabilitza no pot complir adequadament la seua funció educativa.

3

En el marc d'aquesta escola cal pensar també en la inclusió de l'alumnat amb necessitats educatives especials permanents. Les cooperatives considerem un dret inqüestionable la inclusió d'aquest alumnat en l'escola ordinària. No obstant això, pensem que en l'actualitat es realitza de manera poc reflexiva i que cal perfeccionar molt el model imperant. És necessari que existisca una gran varietat d'opcions, modalitats i recursos que es combinen de forma flexible segons les característiques de l'alumnat. Un ample ventall de recursos, com comptar amb diversos professors en l'aula ordinària, passant pels grups flexibles, els desdoblaments i les aules de suport, a més de les aules específiques en centres ordinaris.

4

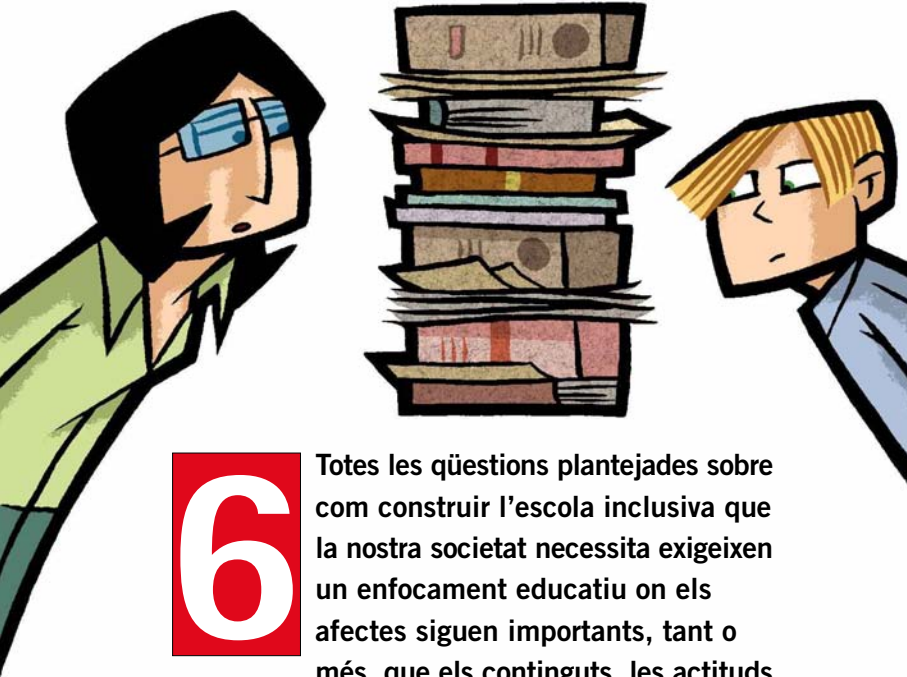
Per a abordar l'educació compensatòria dels alumnes que s'incorporen al sistema educatiu de forma tardana, irregular o amb desco-neixement de l'idioma són necessaris més recursos personals, una organització flexible dels grups-aula, així com una flexibilització de les fronteres del centre com a marc de l'acció educativa. Amb aquests alumnes cal treballar en els seus entorns reals i cal fer un treball amb les famílies que exigeix que els docents de l'escola es coordinen amb recursos educatius de la comunitat, de manera que siga possible fer un treball global i real en benefici de la seua inclusió. Cobren doncs

moltíssima importància les polítiques educatives dels ajuntaments, l'administració més propera al ciutadà, que ha de facilitar l'actuació dels centres posant al professorat en connexió amb una àmplia xarxa de recursos educatius comunitaris per a xiquets, joves i adults en situació de desavantatge.

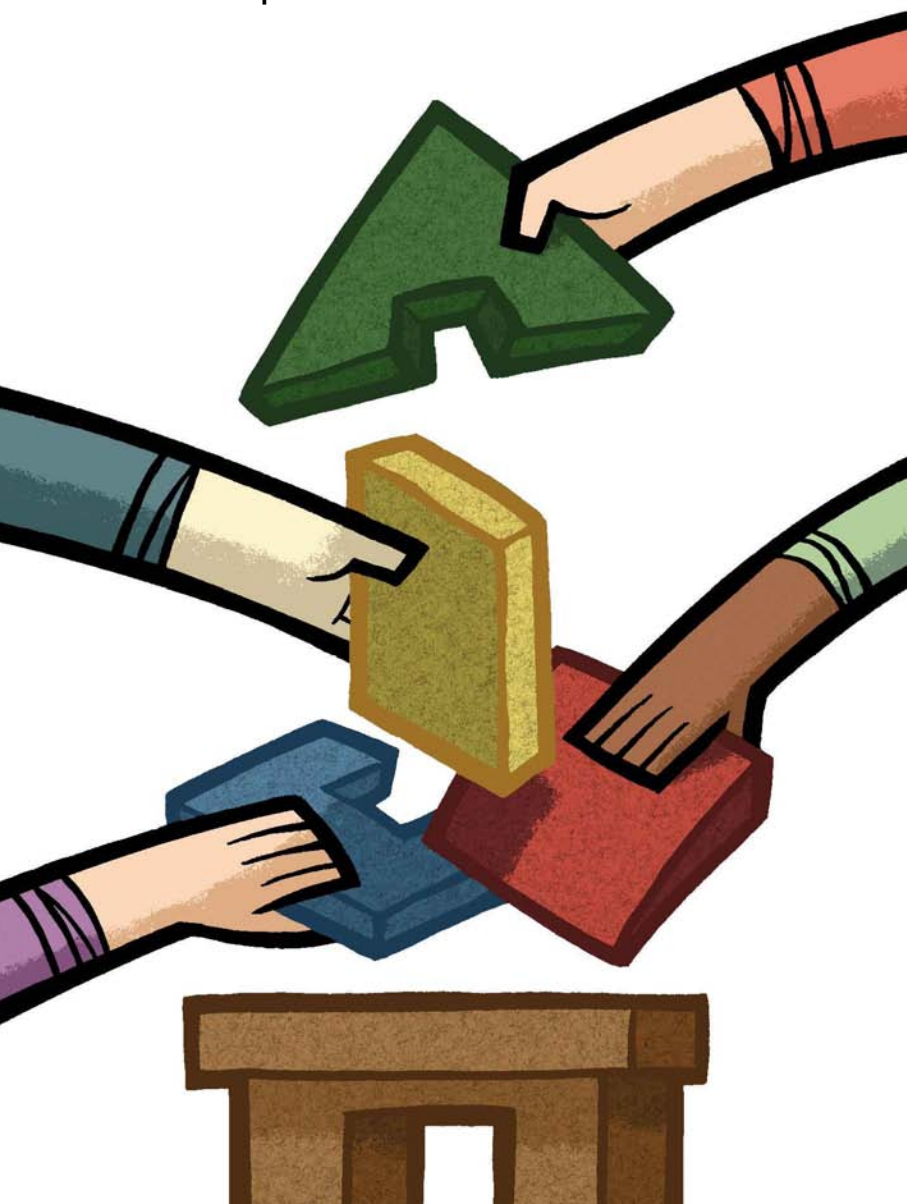
Cada vegada es dona un nombre major d'alteracions conductuals que dificulta la tasca educativa. Pensem que una escola inclusiva no es pot plantejar els conflictes com si foren problemes concrets de subjectes aïllats. Sobretot, quan observem que afecten a tot tipus d'alumnes. Quan els xiquets i adolescents repton amb el seu comportament el funcionament de l'escola, cal preguntar-se quin és el conflicte que està darrere d'aquesta resposta, quina és la situació a la qual no poden fer front. En abordar els conflictes d'aquesta manera, obliguem al centre i a la comunitat educativa a una autoavaluació i a una reflexió que permetrà afrontar cada cas com una oportunitat per al creixement de l'alumne concret i de la comunitat educativa en general. Per fer front als problemes de convivència que es produeixen als centres fa falta construir escoles democràtiques de debò, on es respire l'autonomia i la responsabilitat com a valors quotidians. Distintes experiències de les cooperatives d'ensenyament confirmen la importància del funcionament democràtic de l'escola per a prevenir i canalitzar adequadament els problemes de conducta.

6

Totes les qüestions plantejades sobre com construir l'escola inclusiva que la nostra societat necessita exigeixen un enfocament educatiu on els afectes siguin importants, tant o més, que els continguts, les actituds i les capacitats. Cal tornar a posar l'afecte i l'emoció en el centre de la tasca educativa. Hui ens trobem amb una escola que ha creat tants instruments per a articular la relació entre el mestre i l'alumne (llibres de text, curricula, programacions, etc.) que, més que facilitar la trobada entre adults i xiquets, moltes vegades el que s'aconsegueix és crear barreres insalvables que desorienten a tots i a totes, però, especialment, als més febles. Amb totes aquestes interferències, els mestres acaben emmascarats darrere d'un munt de cuirasses que els impedeixen comunicar-se amb el xiquet o l'adolescent. I una cosa està clara: es poden tenir metodologies fantàstiques i continguts molt ben elaborats, però si no s'arriba fins a l'alumne o alumna no aconseguim res. La forma d'arribar és crear un vincle afectiu que conferisca autoritat al mestre o mestra. Només des de l'afectivitat i la confiança l'autoritat es converteix en reconeixement.

Com a **conclusió** volem afirmar que la nostra societat necessita urgentment repensar l'escola per a construir escoles inclusives que compleixen la seua funció educativa i socialitzadora. En aquest sentit, pensem que l'escola inclusiva que la societat necessita és una escola democràtica, autoreflexiva i afectiva que les cooperatives ens esforcem per construir dia a dia.

- Una **escola democràtica** que, des del respecte i la responsabilitat, oferisca als i a les alumnes la possibilitat de reflexionar i participar en l'elaboració de les normes de centre, que oferisca un espai de participació real als pares i mares i on els docents tinguin autonomia, iniciativa i il·lusió per a engegar els projectes educatius que els seus alumnes necessiten.
- Una **escola autoreflexiva** on la creació col·lectiva de les normes, l'elaboració de metodologies, la generació de projectes educatius, etc, siga un treball real de debat que permeta la innovació. Només des de l'autoavaluació reflexiva, individual i conjunta, es poden crear noves fórmules per a avançar en la solució de dilemes que mai desapareixeran.
- Una **escola afectiva** que possibilita la trobada entre les mirades dels adults i dels xiquets i xiquetes. Els xiquets i xiquetes s'han de sentir acollits i estimats en l'escola, ja que d'altra forma no es poden establir els vincles de confiança amb els i les mestres que són imprescindibles en un procés educatiu de qualitat. Només des de la comunicació afectiva es pot educar per a la felicitat.
I la felicitat es contagia.